

Arvoisa kuntapäättäjä,

Kunnissa ja kaupungeissa käynnistyy parhaillaan uuden strategian laadinta. Kuntalaisille tärkeiden peruspalvelujen ohella elinvoiman ja yritystoiminnan edellytysten vahvistaminen sekä ympäristöstä huolehtiminen ovat tärkeitä strategiaan sisällytettäviä asioita. Erityisesti itäisessä Suomessa, jonka aluetalous- ja väestökehitys on ollut muuta Suomea heikompaa, tarvitaan konkreettisia ja vaikuttavia toimenpiteitä, joilla koko alueellemme saadaan rakennettua parempi tulevaisuus.

Itä-Suomi Unioni ry, joka toimii koko itäisen Suomen elinvoiman, yhteenkuuluvuuden ja kulttuurisen identiteetin ja ympäristön hyväksi, ehdottaa, että yhdeksi tavoitteeksi alueen kuntien ja kaupunkien strategioissa asetetaan Vuoksen vesistön lohikalakantojen (Saimaan järvilohi ja järvitaimen) elvyttäminen palauttamalla niiden voimalaitosrakentamisen seurauksena tuhoutunut luontainen elinkierto ja kutumahdollisuudet. Esitys jaetaan kaikille Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Karjalan sekä Etelä-Karjalan kunnille ja kaupungeille.

Maan hallituksen ohjelmaankin sisältyvä Palokin koskien ennallistaminen Heinävedellä tarjoaa tähän konkreettisen keinon. Purkamalla vain yksi, miltei keskellä Vuoksen vesistöä sijaitseva pienen voimalaitoksen pato kaloille vapautuu ylä- ja alavesiin tuhansia kilometrejä vapaita vaellusreittejä ja lisäksi kunnostamalla nyt kuivat ja tekojärven alle jääneet komeat kosket lohikalaloille saadaan jopa 40 hehtaaria kutualueita.

Näin voidaan välttää Heinäveden reitin kansallismaiseman ainutlaatuisen järvitaimenen ja äärimmäisen uhanalaisen Saimaan järvilohen sukupuuton uhka ja luoda samalla uusi, kaunis ja vetovoimainen luontomatkailukohde Valamon ja Lintulan luostarin vierelle ja varsin lähelle Kolinkin kansallismaisemia. Palokin koskien vapauttamisesta hyötyvät paitsi vaelluskalat ja ekosysteemi, myös koko Itä-Suomen järviluonto ja matkailuelinkeino.

Hallitusohjelmassa hankkeeseen on varattu 20 miljoonaa euroa, jonka lisäksi tarvitaan ja on mahdollista koota yksityistä, eurooppalaista ja myös paikallista sekä alueellista julkista rahoitusta, kuten onnistunut esimerkki Rautjärven Hiitolanjoelta osoittaa. Valtio neuvottelee parhaillaan voimalaitoksen omistavan kuntaomisteisen Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n kanssa laitoksen lunastamisesta ja on todennut, että järjestelyssä se turvaa yhtiön ja kuntaomistajien edut asianmukaisesti. Hankkeen vaikutukset koko Itä-Suomen imagoon sekä kuntien ja kaupunkien talouteen niin rakennusaikana kuin tulevaisuudessakin ovat positiiviset.

Kevään kuntavaaleissa valituilla PKS:n omistajakuntien ja koko alueen päättäjillä on tällä vaalikaudella mahdollisuus tehdä historiaa jopa vuosituhansiksi tästä eteenpäin. Käsillä on todellinen mahdollisuus sekä pelastaa Saimaan lohikalat sukupuutolta, että antaa melkoinen piristysruiske itäisen Suomen elinvoiman ja ainutlaatuisen järviluonnon hyväksi.

Palokin pieni vesivoimalaitos (7,4 MW) edustaa noin kahta promillea Suomen sähköntuotannosta. Sen korvaa moninkertaisesti koko ajan lisääntyvä aurinko-, tuuli- ja akkuenergia sekä kulutusjoustot. Suomessa ei ole enää pulaa sähköstä, vaan vapaista virtavesistä ja lohikalojen kutualueista. Saimaannorpan suojelussa on onnistuttu erinomaisesti, nyt on Saimaan lohikalojen vuoro.

Siksi esitämme, että Vuoksen vesistön lohikalakantojen elvyttäminen sisällytetään kuntanne tulevaan strategiaan, ja strategian toteuttamiseksi konkreettisenä toimenpiteenä mainitaan Palokin koskien vapauttaminen Itä-Suomen kuntien ja kaupunkien, valtion ja yksityisten yritysten yhteisenä hankkeena, johon haetaan myös EU-tason rahoitusta.

Lisätietoja hankkeesta löytyy seuraavista linkeistä:

<https://www.isury.fi/palokki-hanke/>

<https://www.isury.fi/ita-suomi-unioni-ryn-palokki-seminaari-joensuussa-24-6-2025/>

sekä projektisihteeri Aino Amalia Jarvalta [aino.jarva@isury.fi]

Ystävällisin terveisin,

Itä-Suomi Unioni ry

Jukka Mönkkönen

Puheenjohtaja

Matti Viialainen

Asiamies

